

Ο προϊστάμενος του ναού μας Αγίου Νεκταρίου Πανοράματος Βούλας, Πανοσιολ. Αρχιμανδρίτης Σεραφεΐμ, οργάνωσε μία προσκυνηματική εκδρομή έξι ημερών στην Κύπρο, στην οποία συμμετείχαμε η γυναίκα μου και εγώ.

Όπως πιθανόν γνωρίζετε η Κύπρος έχει μία μεγάλη πολιτιστική και θρησκευτική κληρονομιά, από την αρχαιότητα και το Βυζάντιο. Έχει πλήθος αγίων, αρκετές εκκλησίες και πολλά μοναστήρια. Στη διάρκεια της εκδρομής επισκεφθήκαμε τα περισσότερα, εκτός βέβαια από αυτά που υπάρχουν στα κατεχόμενα. Όπως έχω γράψει και σε προηγούμενο άρθρο μου, η Κύπρος έχει ιδιαίτερη θέση στην ιστορία του Χριστιανισμού, γιατί από εκεί ξεκίνησε η εξάπλωση της νέας θρησκείας στον ειδωλολατρικό κόσμο. Αν αναλογιστεί κανείς ότι το 1/3 του πληθυσμού της γης είναι χριστιανοί είναι μεγάλο γεγονός ότι η Κύπρος είναι από τις πρώτες περιοχές που δέχθηκαν το κήρυγμα του Θεανθρώπου. Μάλιστα απορώ γιατί αυτό δεν έχει γίνει ευρέως γνωστό, έστω και για τουριστικούς λόγους. Παρεμπιπτόντως το ανέφεραν οι Ξεναγοί μας χωρίς την απαιτούμενη έμφαση. Η μεγάλη ιστορία των ιεραποστολικών ταξιδιών του Παύλου ξεκίνησε με αρχικό υπεύθυνο τον αρχαιότερο Απόστολο, τον Βαρνάβα.

Γράφει ο
Βýρων Τομάζος
Μηχανολόγος,
Απόφοιτος Πολυτεχνείου
Μονάχου
e-mail: btomazos@gmail.com

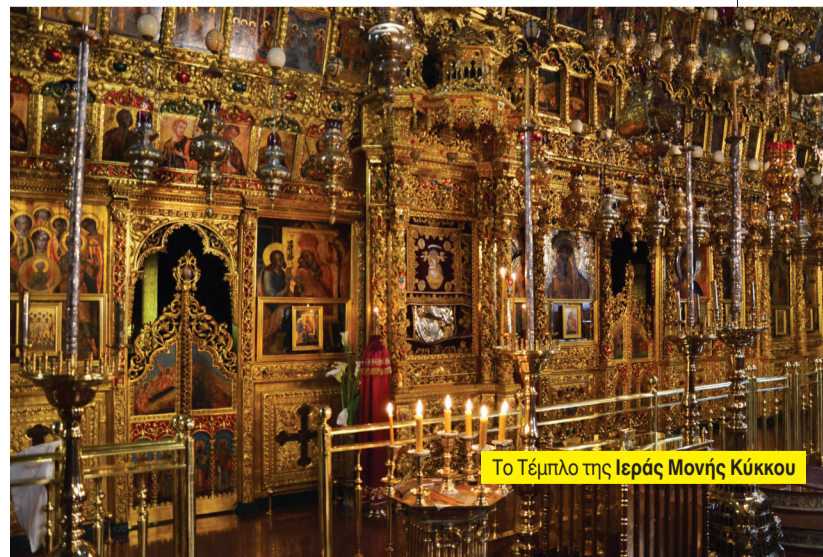
Γνωρίζουμε την ιεραποστολική μέθοδο του Παύλου, για τον ειδωλολατρικό κόσμο, τον οποίον είχε γνωρίσει πολύ καλά στην ελληνιστική Ταρσό. Ο Σαούλ εντυπωσίασε τον ανθύπατο με τα επιχειρήματά του, τα οποία είχαν και ελληνική φιλοσοφική χροιά. Αυτός όμως ήθελε να ακούσει και τον αντίλογο γι' αυτό ζήτησε τη γνώμη κάποιου συμβούλου του, του Ιουδαίου μάγου Βαριησού, γνωστού και με το όνομα Ελυμάς. Ο μάγος που δεν ήθελε ο ανθύπατος να ακολουθήσει τη νέα πίστη, προσπάθησε με διάφορες ενστάσεις και διαστροφές να τον κλονίσει. Ο Σαούλ, εμπνεόμενος από το Άγιο Πνεύμα είπε στον Ελυμά ότι εξαιτίας της πανουργίας του θα μείνει τυφλός για ο-

ρισμένο καιρό και πράγματι ο Ελυμάς τυφλώθηκε. Όταν ο ανθύπατος είδε το θαυμαστό αυτό γεγονός, εξεπλάγη από τη δύναμη των λόγων του Σαούλ και πίστεψε στον Χριστό.

Προς χάριν του γεγονότος αυτού και της θαυμαστής μεταστροφής του Ανθύπατου Σέργιου Παύλου, από τη στιγμή εκείνη και εξής ο Σαούλ θα μετονομαστεί πλέον ως Παύλος. Αυτό το όνομα θα τον καθιερώσει στην ιστορία ως τον Απόστολο των Εθνών.

Πολλά από τα μοναστήρια που επισκεφθήκαμε ήταν ιστορικά, όμορφα, καλοδιατηρημένα και πεντακάθαρα. Θα επικεντρωθώ σε ορισμένα που μου έκαναν τη μεγαλύτερη εντύπωση.

Ξεκινώ από την **Ιερά Μονή της Παναγίας του Κύκκου**, μία από τις μεγαλύτερες, ιστορικότερες και πλουσιότερες μονές στην Κύπρο και πιθανόν σε όλο τον κόσμο.

Το Τέμπλο της Ιεράς Μονής Κύκκου

Στην Μονή υπάρχει και η γνωστή εικόνα της **Παναγίας της Ελεούσας**, που παρουσιάζει την Παναγία να κρατάει με το δεξί της χέρι τον Χριστό (Βρεφοκρατούσα). Κατά την παράδοση είναι έργο του ευαγγελιστή Λουκά.

Είναι ένα εξαιρετικά επιβλητικό και πλούσιο μοναστήρι. Στον κυρίως ναό δεσπόζει το χρυσοποίκιλτο τέμπλο, οι εντυπωσιακοί πολυέλαιοι, τα μανουάλια, τα πολύτιμα ιερά σκεύη και τα αναθήματα, κυρίως καντήλες· διάβασα κάπου για περίπου 450 επιχρυσωμένες καντήλες. Χαρακτηριστικό επίσης της Μονής είναι τα πάρα πολλά ψηφιδωτά, τα οποία θεωρώ ότι είναι άριστη κατασκευή.

Σχετικά με τα ψηφιδωτά έχω μία άποψη, γιατί στο σπίτι μας, το Αργέντικο στη Χίο, φιλοξενούσαμε κατά καιρούς, τεχνίτες που επισκεύαζαν τα περιφραγμένα ψηφιδωτά της Ι. Νέας Μονής της Χίου (το καθολικό της Νέας Μονής αποτελεί έναν από τους τρεις ναούς του 11ου αιώνα στην Ελλάδα, που διασώζουν, σε σημαντικό βαθμό, τον αρχικό ψηφιδωτό τους διάκοσμο) και τους είχα συνοδεύσει αρκετές φορές και είχα παρακολουθήσει τη δουλειά τους. Επίσης πρόσεξα ότι στον εξωτερικό χώρο της μονής περιμετρικά υπήρχαν πολλές κολώνες μεγάλων διαστάσεων. (1,20x1,20 και ύψος 2,5 μέτρα περίπου) καλυμμένες σε όλες τις πλευρές τους με ψηφιδωτά. Η Μονή είναι άριστα συντηρημένη, και διαθέτει επίσης ξενώνες, αίθουσα συνεδριάσεων, βιβλιοθήκη με σπάνια βιβλία αλλά και μουσείο.

Ένα άλλο πολύ ενδιαφέρον μοναστήρι είναι του **Τίμιου Σταυρού**. Η παράδοση λέει ότι όταν η Αγία Ελένη, στην επιστροφή της από τα Ιεροσόλυμα σταμάτησε λόγω θαλασσοταραχής στην Κύπρο, πήγε σε αυτό το μοναστήρι και δώρησε ένα κομμάτι από το σχοινί,

που είχαν δέσει τον Χριστό και από το Τίμιο Ξύλο. Σήμερα είναι τοποθετημένα μέσα σε ένα σταυρό στο τέμπλο του ναού. Όπως πιθανόν γνωρίζετε η Αγία Ελένη έκανε ανασκαφές στα Ιεροσόλυμα όπου βρέθηκαν τρεις σταυροί, του Χριστού και των δύο συσταυρωθέντων ληστών. Επειδή δεν ήξεραν ποιος είναι ο Σταυρός του Χριστού, έφεραν έναν νεκρό και μόλις τον ακούμπησαν στον Σταυρό του Χριστού, αναστήθηκε, και έτσι κατάλαβαν ότι ήταν αυτός ο Τίμιος Σταυρός.

Επίσης ενδιαφέρον έχει η **Εκκλησία της Παναγίας της Αγγελόκτιστης** στο χωριό Κίτι, με το θαυμάσιο ψηφιδωτό της Παναγίας του 6ου αιώνα. Το ψηφιδωτό βρίσκεται στην αψίδα του Ιερού και παρουσιάζει την Παναγία όρθια, να κρατά τον μικρό Χριστό στο αριστερό της χέρι. Πρόκειται για την αρχαιότερη σωζόμενη, μη μειώδη απεικόνιση της Παναγίας ιστάμενης Αριστεροκρατούσας.

Επί ευκαιρία, αφού βρισκόμαστε στο Κίτι, επισκεφθήκαμε ένα πάρκο με καμήλες. Εντύπωση μου έκανε το πόσο γρήγορα τρέχουν. Μέχρι τώρα νόμιζα ότι περπατούν σιγά σιγά όπως τις έχουμε δει στα φιλμ με τα καραβάνια. Επίσης πρόσεξα πόσο φαρδιά είναι τα πέλματα των ποδιών τους, προφανώς για να μη βουλιάζουν στην άμμο.

Στη Λευκωσία επισκεφθήκαμε τα **Φυλακισμένα Μνήματα**, όπου υπάρχουν οι τάφοι 13 ηρώων της αντίστασης κατά των Άγγλων. Είναι φυλακές υψίστης ασφάλειας, με στιβαρούς και επιβλητικά ψηλούς τοίχους που κατασκευάστηκαν από τους Άγγλους μόλις τους παραχωρήθηκε το νησί. Μέσα σε αυτές τις φυλακές δημιουργήσαν ένα μικρό νεκροταφείο για να θάβουν όσους εκτελούνταν για την δράση τους στον απελευθερωτικό αγώνα και όσους σκοτώνονταν σε μάχες για να μη μετατρέπονται οι κηδείες τους σε μαζικά συλλαλητήρια.

Στα «Φυλακισμένα Μνήματα» είναι θαμμένοι δεκατρείς αγωνιστές της Ε.Ο.Κ.Α., μεταξύ αυτών ο Καραολής και ο Δημητρίου. Το δωμάτιο της εκτέλεσης υπάρχει και σήμερα. Σώζεται η αγγόνη και ο μηχανισμός της καταπακτής που άνοιγε ώστε οι μελλοθάνατοι να πέφτουν στο κενό και να βρίσκουν ακαριαίο θάνατο.

Θυμάμαι όταν τους κρέμασαν ήμουν στο Μόναχο φοιτητής, και κάποιος από εμάς είχε την ιδέα να ράψουμε όλοι οι Έλληνες φοιτητές του Μονάχου ένα σχοινί-θηλιά στα μανίκια των σακακιών μας, σε ένδειξη πένθους και διαμαρτυρίας. Είχε γίνει μεγάλος ντόρος τότε δεδομένου ότι τα φορούσαμε συνέχεια.

Η Κύπρος ονομάζεται, και δικαίως, μαρτυρική, καθώς έχει υποφέρει πολλά από διάφορους κατακτητές. Το πιο πρόσφατο, που το ζήσαμε οι περισσότεροι, είναι η εισβολή των Τούρκων το 1974. Προσπάθησα να μάθω, συζητώντας με τους Κύπριους, κάτι παραπάνω για την εισβολή, κάποιες λεπτομέρειες, αλλά δυστυχώς δεν έμαθα τίποτα επιπλέον από όσα ήξερα, παραμένει ακόμα μια σκοτεινή και λυπηρή ιστορία για την οποία ευθύνονται πολλοί.

Όταν είχαμε το γραφείο στην Κωνσταντινούπολη, είχαμε προσλάβει έναν Τούρκο που, αργότερα, μου είπε ότι ήταν αποστρατευμένος λοχαγός και είχε λάβει μέρος στην εισβολή στην Κύπρο και μάλιστα στη μάχη στο αεροδρόμιο της Λευκωσίας. Μου είπε, «Κύριε Βύρωνα εκεί οι Έλληνες μας πολέμησαν λυσσαλέα και χάσαμε πάρα πολλούς στρατιώτες και υπαξιωματικούς συναδέλφους. Μπορεί να είμαστε αντίπαλοι, αλλά εμείς σαν στρατιωτικοί υποκλιθήκαμε στη γενναιότητά τους». Αυτό επιβεβαιώνεται και από τις μαρτυρίες του Τούρκου στρατηγού Μπεντρεντίν Ντεμρέλ ο οποίος ήταν υπεύθυνος για την εισβολή στην Κύπρο, μάλιστα ονομάζεται και πορθητής της Κερύνειας από τους Τούρκους. Ο εν λόγω στρατηγός ομολογεί την απελπιστική θέση των τουρκικών δυνάμεων εισβολής που είχε επιφέρει η επιχείρηση της ΕΛΔΥΚ και των άλλων ελληνικών δυνάμεων τον Ιούλιο του 1974. Πίσω από την προδοσία της χούντας και κάποιων Ελλήνων αξιωματικών βρίσκεται ο μεγάλος φόρος αίματος των στρατιωτών από την Ελλάδα που πολέμησαν με ανδρεία και που έχασαν την ζωή τους υπερασπιζόμενοι την Κύπρο.

Ας αφήσουμε όμως όλα αυτά τα λυπηρά του παρελθόντος και ας πάμε στα θετικά του παρόντος. Η ελεύθερη Κύπρος σήμερα ευημερεί παρόλο που ενσωμάτωσε κάπου 200.000 πρόσφυγες από τα κατεχόμενα. Μάλιστα έχει υπερβεί το κατά κεφαλήν εισόδημα της Ελλάδας και βρίσκεται τώρα περίπου στα 29.600 δολάρια ενώ η Ελλάδα είναι γύρω στα 25.600 δολάρια. Επίσης ξεπέρασε την κρίση πολύ πιο γρήγορα από εμάς και αυτό φαίνεται στο υψηλό βιοτικό επίπεδο· ένα ενδεικτικό παράδειγμα είναι η Λεμεσός, που από μια μικρή κωμόπολη πριν από την εισβολή, έχει εξελιχθεί σε μια μεγαλούπολη με πολυτελέστατα ξενοδοχεία, γραφεία, στα οποία στεγάζονται και πολλές ναυτιλιακές επιχειρήσεις και κατοικίες.

Στη Λεμεσό μένουν πλέον μόνιμα πολλοί ξένοι, 10.000 περίπου είναι μόνο οι Ρώσοι, με αποτέλεσμα να έχουν αυξηθεί οι τιμές των ακινήτων και, όπως μας είπαν, οι ντόπιοι να δυσκολεύονται να βρουν κατοικία.

Από την Ιερά Μονή Τιμίου Σταυρού

Στη διάρκεια της εκδρομής είχαμε μία ελεύθερη μέρα και ένας φίλος μας Κύπριος μας πήγε τη γυναίκα μου και εμένα στα Κατεχόμενα, όπου μετά το 2003 είναι ελεύθερη η διέλευση, χρειάζεται μόνο η ταυτότητα και μια επιπλέον ασφάλεια για το αυτοκίνητο. Εκεί ακόμα και τώρα διαπιστώνει κανείς τη διαφορά του βιοτικού επιπέδου παρόλο που έχει καλύτερες από τότε που επετράπη στους Ελληνοκυπρίους και Τουρκοκυπρίους να περνάνε την πράσινη γραμμή.

Πήγαμε στην **Αμμόχωστο** η οποία είναι πράγματι μια νεκρή πόλη. Παρατήρησα ότι όλες οι πολυκατοικίες και τα ξενοδοχεία είναι ερημωμένα και ερειπωμένα, ενώ η παραλία είναι φανταστική με μια πολύ λεπτή άμμο. Οι Τούρκοι στο μέρος της Αμμόχωστου που τους ανήκει, χτίζουν ξενοδοχεία και μάλιστα είδαμε ένα μεγάλο ξενοδοχείο πέντε αστέρων, εκατό μέτρα από την πόλη-φάντασμα, πάνω στη παραλία της Αμμοχώστου. Η ανάπτυξη του Τουρκοκυπριακού ψευδοκράτους άρχισε μετά το 2003 όταν επετράπη η ελεύθερη διέλευση μεταξύ ελεύθερης και κατεχόμενης Κύπρου και ο συνοδός μας είχε την άποψη ότι αυτό δεν διευκολύνει τη λύση του Κυπριακού καθώς οι Τουρκοκύπριοι δεν πολυθέλουν πλέον την ένωση. Μάλιστα μας είπε ότι πλέον οι τουρίστες χρησιμοποιούν το αεροδρόμιο της Λεμεσού, πηγαίνουν στα κατεχόμενα και από εκεί επισκέπτονται όλη την Κύπρο με πολύ χαμηλά κόστη και ως εκ τούτου ανταγωνίζονται στον τουρισμό την ελεύθερη Κύπρο. Επίσης πήγαμε και στο αεροδρόμιο της Λευκωσίας από την τουρκική πλευρά, το οποίο το χρησιμοποιούν μόνο για πτήσεις από και προς την Τουρκία.

Την ίδια μέρα επισκεφθήκαμε και την αρχαία πόλη της Σαλαμίνας, η οποία είχε καταστραφεί, αλλά σώζονται σημαντικά ρωμαϊκά μνημεία και ένα πολύ μεγάλο ρωμαϊκό θέατρο το οποίο πιθανόν να είχε χτιστεί πάνω σε αρχαίο θέατρο. Το πρόβλημα που είχαμε είναι ότι οι Τούρκοι έχουν αλλάξει όλες τις πινακίδες, έχουν μετονομάσει όλες τις πόλεις και τις γράφουν μόνο στα Τουρκικά -η μόνη που ήταν γραμμένη και στα λατινικά ήταν η αρχαία πόλη της Σαλαμίνας- και παρόλο ότι ο φίλος μας είχε πάει αρκετές φορές, χαθήκαμε και μείναμε μέχρι αργά στα κατεχόμενα. Ευτυχώς κάποια στιγμή έπιασε σήμα το κινητό μου και χρησιμοποιήσαμε τον χάρτη του για να γυρίσουμε στο σημείο της πράσινης γραμμής από όπου μπήκαμε.

Η εκδρομή είχε τεράστια επιτυχία, αυτό οφείλεται βέβαια και στον οργανωτή και κύριο "μοχλό" της, τον πάτερα Σεραφείμ, ο οποίος πέραν των θεολογικών και νομικών έχει και πολλές άλλες γνώσεις, τις οποίες μας ανέλυε στις διάφορες συζητήσεις που κάναμε, ειδικά μέσα στο πούλμαν. Δεν ήταν μόνο ένα οδοιπορικό αλλά ένα επιμορφωτικό σεμινάριο με μεγάλη συμμετοχή.

Όμως αυτά που συνέβησαν την τελευταία ημέρα της εκδρομής θα μας μείνουν σίγουρα αξέχαστα. Μία κυρία, η οποία είναι στο φιλόπρωχο της ενορίας μας, και κατάγονται με τον σύζυγό της από την Κύπρο, είχαν κανονίσει να μας κάνουν έκπληξη και να επισκεφτούμε το χωριό τους. Μας περίμεναν, λοιπόν, **στο χωριό Τρούλλοι** που βρίσκεται στην ουδέτερη ζώνη. Νομίζαμε ότι θα βρούμε ένα απλό χωριό και βρεθήκαμε σε μια ωραία κωμόπολη με αρκετά νεόκτιστα σπίτια. Το πρωί πήγαμε στην εκκλησία του χωριού όπου ο π. Σεραφείμ συλλειτουργήσε με τον εφημέριο της εκκλησίας σε μία πολύ κατανυκτική λειτουργία την οποία συμπλήρωναν οι εξαιρετικοί ψάλτες. Επισημαίνω τη συνεισφορά των ψαλτών γιατί κάτι ξέρω και από αυτούς...

Επίσης καταθέσαμε στεφάνι στο ηρώο του

Ανδρέα Σουρουκλή της Ε.Ο.Κ.Α. που ήταν από το χωριό και ψάλαμε προς τιμήν του πεσόντα τον Εθνικό μας Ύμνο.

Επίσης επισκεφθήκαμε **το παλιό μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου** το οποίο ανακαινίζει ένας πνευματικός άνθρωπος, ο Ιερομόναχος Μιχαήλ (Ξάδερφος του ενορίτη μας) ο οποίος μας κατέπληξε με το θείο του παράστημα και τη συνομιλία που είχαμε. Σε ερώτηση κάποιου από εμάς για το αν έχουν γίνει θαύματα στο μοναστήρι είπε «Για μένα θαύμα είναι να μεταφέρουμε τη σωστή πίστη στους ανθρώπους και να τους φέρουμε στο μοναστήρι».

Οι συνεννοήσεις μας είχαν ετοιμάσει ένα πλουσιοπάροχο πρωινό μετά την εκκλησία, καθώς επίσης και ένα, όπως το ονόμασα, αυτοκρατορικό γεύμα. Είχαν καλέσει μουσικούς και χορευτικό συγκρότημα και χορέψαμε παραδοσιακούς χορούς. Έβλεπε κανείς την ευχαρίστηση και το κέφι σε όλους τους συμμετέχοντες -εκδρομείς και χωριανούς- και αυτό για μένα σημαίνει επιτυχία οδοιπορικού-εκδρομής. Μέσα σε αυτό το εύθυμο κλίμα, πήρα αυθόρμητα το μικρόφωνο της ορχήστρας για να ευχαριστήσω εκ μέρους όλων (αυτο-ανακηρύχτηκα αρχηγός) πρώτα το ζεύγος για την αβραμιαία φιλοξενία που μας πρόσφερε, τον ιερέα, τον πρόεδρο και γενικά το χωριό, όλους όσους μας υποδέχτηκαν με τόση μεγάλη αγάπη και φιλοξενία και θέλοντας να συμμετέχω λίγο παραπάνω στη χαρά της συνάντησης, τους είπα ότι θα χορέψω ένα ζεϊμπέκικο κυπριακό, που είχα μάθει από τη Δώρα Στράτου και το οποίο από ό,τι ξέρω (έχω πάει πολλές φορές στην Κύπρο) δεν το χορεύουν πια εκεί. Σηκώθηκα, λοιπόν, χόρεψα σαν νεανίσκος, με όλες τις δύσκολες φιγούρες, ακόμα κι αυτή την απότομη στροφή πάνω στο ένα πόδι, και το κατευχαριστήθηκα και εγώ και οι υπόλοιποι, όπως φάνηκε από τα θερμά χειροκροτήματα. Όμως ο λογαριασμός δεν άργησε να έρθει... Μόλις φτάσαμε στο αεροδρόμιο της Λάρνακας άρχισε να πονάει το γόνατό μου και όταν φτάσαμε στο Ελευθέριος Βενιζέλος ο πόνος είχε γίνει ανυπόφορος. Έτσι δεν γλύτωσα την... "παρέλαση" με το καρτσάκι στους χώρους του αεροδρομίου και μέχρι το λεωφορείο που ήταν αρκετά μακριά. Ευτυχώς δεν ήταν κάτι σοβαρό και οι ωραίες αναμνήσεις μου απάλυναν τον πόνο.

Στο μέλλον, βέβαια, το όνομα **Κύπρος** θα μου θυμίζει το «ου γαρ έρχεται μόνο», δίχως αυτό να σημαίνει ότι θα εγκαταλείψω τον χορό...

Πηγές: Σπύρου Γεωργίου, Πεθαίνοντας Στην Κύπρο
Μητροπ. Παϊδίας Σωτηρίου, Παύλος «Ο απόστολος των εθνών», εκδ. Εν πλώ